ข้อควรคิดในการเลี้ยงไก่

โดย

นายบี๋ยะ ชัยสิทธิยุทธภาร D.V.M.

กองทดลองและค้นคว้า กรมปศุสัตว์

อุปสรรคอันสำคัญยิ่งแขนงหนึ่งในการเลี้ยงไก่ ขึ้นอยู่กับโรคระบาด นักเลี้ยงไก่ที่ประสงค์จะเลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมก็ดี เพื่องานอดิเรกก็ดี ต้องรู้เคล็ดลับ มิไหวพริบฉลาดพอที่จะ สังเกตุลักษณะ อาการของไก่ทนเลี้ยงว่าผิดปกติจากเดิมอย่างไร เช่น มีเสียงดังครืดคราดขณะหายใจ หน้าคล้ำ อุจจาระร่วง หงอยซึม เบื่ออาหาร ชอบซุกหัวหลบหน้าไม่รีบเร็ง ไข่ลด อุจจาระร่วง ไก่แคระแกน ไข่บิดเบี้ยว และอื่น ๆ เหล่านี้ย่อมแสดงถึงการผิดปกติมีโรคเกิดขึ้นแล้ว ผู้ที่ไม่จดเจนต่อความสังเกตหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์นี้ ย่อมหมายถึงความหายนะอย่างใหญ่หลวง ย่อมอันเป็นความหวังในลาภก้อนมหึมาจากผลแห่งการเลี้ยงไก่ ย่อมสลายไปโดยมิมีวันจะได้คืน การผิดหวังเยี่ยงนี้ได้ประสบกับ นักเลี้ยงไก่สำหรับบ้านเรามาแล้วหลาย ต่อหลายท่าน ผู้เขียนใคร่ขอยรรยายถึงเหตุการณ์อันน่าสลดประมาณ ๖-๗ ปีที่ผ่านมานี้ ความจริงระยะนั้น เจ้าหน้าที่กองทดลองและค้นคว้า กรมปศุสัตว์ (แผนกวิชาโรคสัตว์เดิม) ยังขาดผู้ชำนาญการชันสูตรโรคไก่ เคยมีเจ้าของไก่ส่งไก่ป่วย ไปให้เราชันสูตร เพื่อต้องการ ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริง ของโรค เพื่อจะได้หาทางป้องกันโรคอย่างถูกต้อง พวกเราก็แจ้งไปเท่าที่เรารู้เรา สามารถเขียนตำหรับตำราค้นให้เท่าที่จะสะดวก แล้วก็แจ้งแก่เจ้าของไก่ว่าเป็นหวัดบ้าง นิวคาสเซิลบ้าง อหิวาต์บ้าง ตับใหญ่บ้างอะไรทำนองนี้ โดยมิได้ทำการชันสูตรอย่างเป็นระเบียบ เยี่ยง เขาทำกัน ในประเทศที่เจริญแล้ว เช่นมีการแยกเชื้อทั้งทางจุลินทรีย์, วิสา, รา ตลอดจนการทดลองอื่น ๆ อย่างครบถ้วน ซึ่งนี้ เรา เจ้าหน้าที่กองทดลองและค้นคว้าขอยอมรับผิดในพฤติการณ์ที่แล้ว ๆ มา ทั้งนี้เพราะมาตรฐานและระเบียบการศึกษาทางการสัตวแพทย์ของเรายังลักลั่นไม่ทันต่อเหตุการณ์แห่งโลกการสัตวแพทย์ในยุคปัจจุบันเยี่ยง อารยะประเทศ

การความช่วยเหลือจากต่างประ
โยชน์แก่เรา สอนเราให้มีความรู้
เครื่องมือเครื่องใช้อันทันสมัย นับ
ตั้งแต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒
ไทยได้รับเกียรติเป็นสมาชิกแห่ง
สหประชาชาติ ผลแห่งการเป็นสมา
ความหวังของเราทางด้านวิทยาการ
ทรออยู่นานมาแล้ว กำลังจะก่อ
ยังผลเกี่ยวโยงให้เมื่อวันที่ ๑๙
๒๔๙๓ รัฐบาลไทยและสหรัฐ-
ได้ลงนาม ในความตกลงว่าด้วย
มือทางเศรษฐกิจและเทคนิคใน
รัฐอเมริกาได้มีส่วนร่วมมือกับนานา
ชาวอเมริกันได้มอบให้องค์การ
ในกรุงวอชิงตันเป็นผู้ดำเนินงาน
องค์การ M.S.A. นี้ได้มอบให้คณะ
ฝ่ายเศรษฐกิจและวิชาการของ
อเมริกา (STEM) ไปร่วมมือกับประ
ๆ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อตก
ฝ่ายไทยก็ได้ตั้งคณะกรรมการดำ
ตามโครงการณ์ช่วยเหลือทาง
และวิชาการ (ก.ศ.ว.) ขึ้นร่วม
STEM ในการนี้ประเทศไทยจึงได้
เทคนิคสาขาต่าง ๆ มาร่วมดำ
เดือนพฤศจิกายน ๒๔๙๓ การ
ปศุสัตว์นั้นเป็นสาขาหนึ่งแห่งการเกษตรจึง
ได้รับการพิจารณาปรับปรุงช่วยเหลือจาก
องค์การแห่งนี้ โอกาสอันดีดังเนรมิตรได้
มาถึงมือพวกเราแล้ว เราจึงฉวยไว้ทันที
เนื่องจากผลแห่งข้อตกลงนี้เอง เราจึงได้รับ
เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญมาช่วยแนะทางแสดง
ความคิดเพิ่มพูนเกี่ยวกับงานทางเทคนิค
ยิ่งกว่านั้นเรายังได้รับเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ
สัตวแพทย์จาก F.A.O. มาร่วมด้วย ได้มี
การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของเราไปต่างประ
เทศเพื่อศึกษานำวิทยาการแผนใหม่จาก
ยุโรปและสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นประโยชน์
ทุกสาขาทางปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่กองทดลอง
และค้นคว้า กรมปศุสัตว์หลายท่านได้รับ
การสนับสนุนจากท่านอธิบดี (ขุนวิจิตรพาหน
การ) ให้ไปศึกษาดูงานด้านต่าง ๆ เพื่อจะ
ได้นำมาใช้ให้เหมาะสมสำหรับเมืองเราต่อ
ไป ท่านผู้อ่านและผู้สนใจที่เคารพรัก โปรด
ฟังเรื่องที่ผู้เขียนจะได้บรรยายดังกล่าวแล้ว
ข้างต้น แล้วลองพิจารณาดูว่า การปฏิบัติ
อย่างง่าย ๆ อย่างที่เรียกว่าขอไปทีก่อนหน้า
ที่จะได้รับการช่วยเหลือจากองค์การ M.S.A.
และ FAO อย่างลุ่ย ๆ ลอน ๆ แต่หนหลัง
นั้น เปรียบเสมือนจุดด่างซึ่งยังคงฝังแน่น
อยู่ในจิตสำนึกของเจ้าของไก่หลายท่านนั้น
แหละ คือชะนวนที่ก่อให้เกิดความไม่เข้า

ใจซึ่งกันและกัน ได้เคยมีข้อพิพาทอยู่เนืองๆ ระหว่างเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์กับเจ้าของไก่ผู้มาติดต่อขอยาไปใช้ เป็นต้นว่าเมื่อได้รับวัคซีนฉีดป้องกันโรคนิวคาสเซิลไปใช้แล้ว ทำให้ไข่ไก่ลดลงบ้าง ตายบ้าง คุ้มโรคไม่ได้บ้าง ทำให้โรคแพร่บ้าง บางท่านอุตส่าห์หอยไก่ที่เป็นอัมพาติอันเป็นผลของการใช้วัคซีนที่เจ้าของรับไปใช้ โดยกล่าวว่า นี่แหละคือผลของการใช้วัคซีนที่เราผลิตขึ้นละ อะไรทำนองนั้น ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของเราก็แก้ว่า สงสัยว่าคงมีโรคเกิดอยู่ก่อนแล้วในเล้าบ้าง มีพยาธิบ้าง ไก่ไม่สมบูรณ์บ้าง ให้อาหารไม่ถูกส่วนบ้าง อนามัยไม่ดีบ้าง เมื่อนำวัคซีนไปใช้จึงมีอาการแพ้เกิดขึ้น ฝ่ายเจ้าของไก่ก็ว่า ถ้าเช่นนั้นมิต้องตรวจสุขภาพไก่ทุกตัวหรือ และถ้ามีไก่เป็นเรือนร้อยเรือนพันจะทำอย่างไร อะไรๆ หมอก็ว่ามีโรคอยู่ก่อนแล้ว สุขภาพไม่สมบูรณ์ ถ้าเช่นนั้นไม่ช้าคงไม่มีใครเลี้ยงไก่แท้จริงอาจมีโรคชนิดอื่นอยู่แล้วก็ได้ แต่จะเป็นอะไรไม่มีใครทราบในขณะนั้น ผู้เขียนเองก็มีคติแปดด้านจริงๆ เพราะระหว่างการศึกษาในมหาวิทยาลัยก็มิได้มีอาจารย์ผู้ใดสอนเกี่ยวกับโรคไก่เลย ทั้งๆ ที่โรคไก่ปัจจุบันนี้มีอยู่มากมายและที่ยังไม่ทราบอีกก็ยังมี เจ้าหน้าที่ของเราและผู้เขียนต้องค้นหาจากอาจารย์ที่ไร้ตัวตน คือหนังสือตำราต่างๆ การรู้จากตำราก็สู้การรู้จากตาและจับคลำด้วยมือเองไม่ได้ ฉะนั้นความหนักใจจึงยังคงมีอยู่ตลอดมา กระนั้นก็ดีพวกเราก็มิได้นิ่งนอนใจปล่อยให้ปัญหาผ่านไปง่ายๆ ตรงข้ามกลับช่วยกันคิดทำร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเคร่งเครียดเพื่อจะขบปัญหานั้นให้จงได้ นั่นคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนานมาแล้วซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้นอีก นักเลี้ยงไก่ชั้นนำซึ่งมีประชาชนยกย่อง นับถือ ขนาดชั้นอาจารย์มีความรู้ความสามารถในการเลี้ยงไก่เป็นพิเศษ เลี้ยงมานานย้อนสมัยเสมอเขาต่อสู้ชีวิตด้วยการเลี้ยงไก่มาอย่างโชกโชนแทบจะล้มทั้งยืน แต่ยังดีท่านผู้นี้นกลายเป็นเศรษฐีอย่างๆ ไปแล้ว นั่นคือผลแห่งการต่อสู้ที่ไม่ยอมถอยหลัง และท้ายสุดความสำเร็จก็ตกอยู่ในอุ้งมือของเขาอย่างง่ายดาย ผู้ที่เรากำลังกล่าวนามนี้ คือ คุณเชิด มุนิกานนท์ กิโล ๑๐ ถนนกรุงเทพฯ ตอนเมือง ด้านขวามือ เรียงเดิมว่า เมื่อ ๒๔๙๒ คุณเชิดเลี้ยงไก่ไว้จำนวนมากเรือนพันๆ โดยสั่งไก่จากประเทศสหรัฐอเมริกาพันธุ์ Hanson มาหลายแม่มี certificate รับรองมาด้วย ราคาเฉลี่ยตัวละไม่ต่ำกว่า ๑๐๐๐ บาท นอกนั้นก็มีไก่พันธุ์ Leghorn ชนิดที่คัดแล้วหลายร้อยตัว มีนักเลี้ยงไก่

ขอซื้อ อยู่เสมอ ๆ คุณเชิดมีโรงไก่ขนาดเขื่องประมาณ ๔ – ๕ โรง โรงแม่ไก่ใหญ่เลี้ยงไว้ต่างหาก โรงหนึ่งสำหรับไก่รุ่น ไก่สาวซึ่งเมื่อโตแล้วจะถูกส่งไปยังโรงแม่ไก่เพื่อคัดเลือกเป็นแม่พันธุ์ต่อไป

ปี ๒๔๙๒ นี้ คุณเชิดทราบว่ากรมปศุสัตว์จะมีวัคซีนใหม่ป้องกันโรคนิวคาสเซิลปลูกซึ่งได้สั่งจากประเทศฟิลลิปปินส์ และนักเลี้ยงไก่หลายท่านได้มาขอร้องให้ช่วยหาไปช่วยทำให้ แต่เนื่องจากยังหาน้ำยาไม่ได้ คุณเชิดจึงได้ทำเองซึ่งผลก็ดีมีตายบ้าง แสดงอาการประสาทบ้าง และท้องก็มีมาก ปี ๒๔๙๓ ที่โรงไก่รุ่นเกิดมีโรคเป็นจำนวนมาก คุณเชิดได้รีบมาหาสัตวแพทย์ยางท่านทางกรมปศุสัตว์วิทยาลัย ให้ช่วยนำยามาปลูกป้องกันแต่ผลที่ได้รับก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ไก่ก็ยังตายอยู่เรื่อยมา ความกลุ้มใจก็ทวีขึ้นถึงการเสียทรัพย์ คุณเชิดได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์อีกเจ้าหน้าที่ทางกรมก็ได้นำยาไปให้ เกรงว่าการปลูกวัคซีนครั้งแรกไม่ได้ผล หลังจากการปลูกวัคซีนครั้งหลังก็มิได้ทำให้การตายหยุดชงักลงหรือมีท่าว่าจะดีขึ้น สำหรับผู้เขียนเองก็ปวดศีรษะเพราะผลของการทดลองที่เราปฏิบัติในห้องทดลองนั้นได้ผลดีจริง ไม่มีไก่ตายเลยสักตัว พูดถึงการแพ้ยาก็ไม่มีเลยจนตัวเกียวในที่สุด คุณเชิดได้ส่งไก่ที่ยังคงอยู่จากโรงไก่ป่วยมา ให้ผู้เขียน ๆ ก็ได้ลองทำตามวิธีต่าง ๆ ต่อหน้าคุณเชิด ปรากฏว่าไก่ที่ส่งมานั้นให้ความคุ้มต่อโรคนิวคาสเซิลได้ดีมาก ถ้าเช่นนั้นไก่ในเล้าคุณเชิดก็ต้องเป็นโรคอื่นแน่ แต่จะเป็นโรคอะไรนั้นยังไม่ทราบ จากนั้นประมาณ ๑ เดือน โรคก็สงบลง ปรากฏว่ามีไก่รอดตายอยู่น้อยมาก คุณเชิดกล่าวอย่างท้อใจระคนกับความหม่นหมองเยาๆ ว่าเขาได้ทำการขุดบ่อฝังถังส้วมลึกถึง ๗ – ๘ ชั้น สำหรับใส่ทรากไก่ซึ่งมักจะขนออกจากโรงไก่ไปทิ้งในตอนเช้าวันละ ๑๐๐ ตัว ๒๐๐ ตัวหรือกว่านั้นทุก ๆ วันจนเกือบเต็มได้ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคและทำความสะอาดอย่างดีทุกครั้งที่นำไก่ไปทิ้ง กระนั้นก็ดีคุณเชิดยังกล่าวยืนยันอย่างอาหาญที่จะเลี้ยงต่อไป อย่างไรก็ตามแม่ไก่โรงที่ได้ปลูกยาไว้แต่ปี ๒๔๙๒ ไม่มีป่วยหรือตายเลย เว้นแต่โรคอธรรมดาเท่านั้น ขณะนั้นเล้าคุณเชิดตกเย็นเข้าสายตาบรรดานักเลี้ยงไก่ทั้งกรุงได้มีการวิพากย์วิจารณ์ถกเถียงข้อ

ยกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนสาเหตุที่มาแห่งโรคร้าย นี้ต่อหน้าท่านผู้ใหญ่ กระทรวงเกษตร หลายท่าน ขั้นหาทายกขนพิจารณาก็คือ ทำไมไก่จึงตายมากมายทั้งๆ ที่เจ้าหน้าที่ได้ช่วยเหลือเต็มที่ ข้อนี้ไม่มีท่านผู้ใดตอบได้ เพียงแต่อ้างว่า ในต่างประเทศที่ใช้วัคซีนชนิดนี้ เช่นฟิลลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย อินเดีย ก็ไม่เห็นมีข่ากฎว่าตายเช่นนี้ ผลสะท้อนอันนี้เป็นเหตุให้นักเลี้ยงไก่ที่เลี้ยงอยู่แล้วหรือที่กำลังคิดจะเลี้ยงเกิดระส่ำระสายไม่กล้าลงทุน ด้วยเกรงจะได้รับความผิดหวังเช่นเดียวกับคุณเชิด ต่อนั้นเรื่องก็ซักเงียบไป แต่ยรรคานักเลี้ยงไก่ยังหวั่นใจอยู่มาก ได้มีการชุมนุมกันยางโอกาสเพื่อสืบสวนสังเกตความเคลื่อนไหวดูว่า โรคท่านองนี้จะเกิดขึ้นที่เล้าของใครอีกใครจะเป็นผู้ได้รับเคราะห์จากโรควายร้ายนี้ซ้ำเป็นรายที่ ๒–๓–๔ และต่อ ๆ ไป ขณะนั้นวัคซีนที่ผลิตขึ้นที่กรมปศุสัตว์ เป็นหมันไม่มีนักเลี้ยงไก่เอาไปใช้ เพราะเกรงว่าจะเกิดเสียหายขึ้น แต่ก็ยังมีสัตวแพทย์ขอเบิกรับไปใช้ต่างจังหวัดบ้างแต่ไม่สู้มากนัก เจ้าหน้าที่ของเราได้รับผลิตวัคซีนเชื้อตายที่เรียกว่า Crystal violet ช่วยทันที ผลที่ได้รับมีอยู่บ้างแต่ยังไม่อยู่ในขั้นดีนัก เรื่องทำนองนี้หากไม่สงบเงียบลงแค่นั้นไม่ เคยมีบุญเหลือ โรคระบาดเยี่ยงนี้ได้ส่งไปประมาณยังเศษ ประจวบกับกรมปศุสัตว์ได้รับเจ้าหน้าที่จาก องค์การอาหาร และเกษตร (FA[illegible] ผู้เชี่ยวชาญโรคไก่ Dr. Campbell [illegible] ประเทศอังกฤษ ให้มาช่วยเหลือในด้าน[illegible] เป็นเวลา ๑ ปี มิทันที Dr. Campbell [illegible] ลาจากเราไป โรคดังกล่าวได้อุบัติขึ้น[illegible] แล้วราวกลางปี ๒๔๙๕ ที่ฝังอน[illegible] คุณเจริญ เกิดมณี ซึ่งเจ้าของได้นำวัค[illegible] ไปปลูกเองแล้วเกิดตายขึ้นอย่างอนาถ เขียน ในขณะนั้นก็อยู่ในต่างประเทศ ศึกษา วิชาชันสูตรโรคไก่ และการผลิตวัคซีน ป้องกันโรคไก่อยู่ได้รับหนังสือพิมพ์ ๒ ฉบับ จากเจ้าหน้าที่ร่วมงานกับผู้เขียน หนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้ลงบทความวิพากย์วิจารณ์การใช้วัคซีนอย่างครึนเครง เรื่องราวที่ท่าจะลุกลามใหญ่โตแต่นับว่าเป็นกุศล Dr. Campcell ได้คลี่คลายปัญหาได้อย่างเรียบร้อย มิฉะนั้นนักเลี้ยงไก่ทั้งหลายจะเหมาว่า วัคซีนชนิดปลูกป้องกันโรคนิวคาสเซิลที่กรมปศุสัตว์ผลิตขึ้นนั้นแหละเป็นตัวที่ไปฆ่าไก่ของเขาละ อย่างไรก็ดี Dr. Campbell ก็ได้สืบสวนวัคซีนและการตายแล้ว แต่สาเหตุแท้จริงยังมืดมนอนธการเรื่อยมา ผู้เขียนได้ปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญโรคไก่หลายท่านในสหรัฐอเมริกา

เรื่องการตายของไก่ดังกล่าว พร้อมทั้งได้อ่านหนังสือพิมพ์ของเราให้ดู ก็ได้รับคำตอบตรงกัน และโรคที่ถูกเพ่งเล็งมากที่สุดก็คือโรคหลอดลมอักเสบติดต่อ หรือโรคอวัยวะหายใจเรอรังติดต่อ หรือโรคเรื้อรังไก่อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่ นอกนั้นอาจมีโรคอื่นแทรกด้วย ผู้เขียนได้ซักไซ้ไล่เลียงจากผู้ชำนาญเหล่านั้นถึงวิธีตรวจและวิธีชันสูตรโรคต่าง ๆ ดังกล่าวจนเป็นที่พอใจ หวังที่จะช่วยนักเลี้ยงไก่ของเราให้เลี้ยงไก่ไปโดยราบรื่น อันเป็นการต้องด้วยนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ของรัฐบาล และให้สมกับเจตน์จำนงของท่านอธิบดีกรมปศุสัตว์ที่ได้ตั้งปณิธานไว้ ผู้เขียนได้เดินทางกลับถึงเมืองไทยเมื่อต้นปี ๒๔๙๖ และได้เข้าปฏิบัติงานการชันสูตรโรคไก่ กองทดลองและค้นคว้า กรมปศุสัตว์ทันที และได้ค้นพบโรคติดต่อที่คิดไว้จริงดังคาด คือโรคหลอดลมอักเสบติดต่อเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๔๙๖ และโรคอวัยวะหายใจเรอรังติดต่อประมาณ ๒ – ๓ เดือนต่อมา ทำให้ผู้เขียนได้พบแล้วว่าโรคดังกล่าวนี้มีอยู่ทั่วไปในพระนคร แต่เราพากันมองข้ามความสำคัญของโรคทั้งสองนี้ไปเสีย ทั้งนี้เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั่นเอง ผู้เขียนเข้าใจว่า โรคไก่ที่เกิดขึ้นที่เล้าคุณเชิด ในครั้งกระนั้นมีที่ท่าชวนให้คิดว่าเป็นโรคหลอดลมอักเสบติดต่อ เพราะเป็นในไก่ที่มีอายุน้อยไก่แสดงอาการแพ้ หงอย แคระแกรน แล้วตายในที่สุด ตัวที่รอดตายก็มีสุขภาพไม่สมบูรณ์นั่นคือ เหตุการณ์ในอดีตที่ทรงอยู่ในความทรงจำของเรา ยังไม่เรามาร่วมกันหาทางคิดไก้ไขอย่าให้โรคร้ายนี้อุบัติขึ้นอีกเหมือนครั้งที่แล้วมา เพื่อช่วยให้การเลี้ยงไก่เมืองเราเป็นล่ำสันก้าวหน้าสมกับที่รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ประชาชนนิยมการเลี้ยงสัตว์ในบ้านยุคนี้กันเถิด

ต่อจากนี้ไปผู้เขียนใคร่บรรยายถึงอันตรายและผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากหลอดลมอักเสบติดต่อ "Infectious Bronchitis" เป็นอันดับแรกก่อน ต่อไปจะได้บรรยายถึงโรคอื่น ๆ ที่พบใหม่ ๆ ในโอกาสหลัง

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อคืออะไร

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ คือ โรคระบาดร้ายแรงของไก่ชนิดหนึ่ง ซึ่งในสหรัฐอเมริกาได้พบมานานแล้ว นักค้นคว้าโรคไก่ได้รายงานในปี ๑๙๓๑ เป็นรายแรกคือ Dr. Schalk & Dr. Hawn ในมลรัฐดาโกต้าภาคใต้ โรคนี้เป็นโรคที่นักเลี้ยงไก่ชาวอเมริกันกลัวกันมาก กล่าวโดยทั่ว ๆ ไป อาการที่แสดงที่เห็นชัดมักจะไอ หอบหายใจ

มีเสียงคล้ายจะไรขัด ขวางอยู่ในท่อหายใจ เบื่ออาหาร สำหรับลูกไก่มักจะไวต่อการติดเชื้อ และจะแสดงอาการหงอยไม่ร่าเริง ไม่มีแรงกระพือปีก น้ำมูกไหล โรคแพร่อย่างรวดเร็ว ถ้าสังเกตให้ดีจะทรายได้ไม่ยากนัก บางตัวแสดงอาการบวมบริเวณโพลงอากาศใต้ลูกตา การตายของโรคนี้เมืองเรามีมานานแล้ว แต่ไม่มีใครทรายคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย การระบาดของโรคนี้บางครั้งไก่แสดงอาการอ่อนมาก ยากต่อการสังเกตได้ จนกระทั่งผู้เลี้ยงเองก็มักจะมองข้ามเสีย เห็นเป็นเรื่องไม่สำคัญ แต่บางรายที่มีระบาดมากในฝูงไก่ เจ้าของก็เข้าใจเอาเองว่าเป็นหวัด คงหายไปในไม่ช้า อาการโรคนี้มักจะสับสนกับโรคนิวคาสเซิล เพราะแสดงอาการคล้ายกันมากอย่างแยกกันไม่ออก นอกจากการทดลองในห้องทดลองเท่านั้น

ความรู้เท่าไม่ถึงการของนักเลี้ยงไก่

เล้าที่มีโรคหลอดลมอักเสบติดต่อชนิดระบาดอยู่ก่อนแล้ว ก็มักจะมีโรคชนิดนี้เกิดซ้ำขึ้นอีกในปีต่อ ๆ ไป คล้ายกับเป็นวงจรแห่งการเกิดโรค โดยที่เจ้าของไก่เองก็คาดไม่ถึง มีทางเดียวเท่านั้นคือเจ้าหน้าที่ในห้องทดลองที่จะทรายได้ว่า โรคนี้มีอยู่นานมาแล้วในปีก่อน ๆ ในเล้านั้น ๆ ความเสียหายของโรคนี้สำหรับไก่ ๑๐ อาทิตย์ขึ้นไปนั้นตายน้อยมาก ตัวที่แพ้ก็เป็นเพียงการเจริญเติบโตช้ามาก เป็นการเปลืองเวลาและค่าอาหารโดยใช่เหตุ

ในฝูงไก่ไข่ ผลได้จากไข่ลดลงอย่างเห็นถนัด เป็นอยู่เช่นนานตั้ง ๑ ถึง ๒ หรือ ๔ เดือน บางเล้าอาจไม่ได้รับไข่เลยก็ได้ (Dr. O.H. Peterson of Dr. Salsbury's Laboratories at the Dixie Poultry Exposition, Asheville N.C. last September 17) ยิ่งกว่านั้น ไข่ที่ได้รับก็มีขนาดเล็กลง คุณภาพเสื่อมและฟักไม่ออก Dr. B.S. Pomeroy, Head Dept. of Bacteriology แห่ง University of Minnesota กล่าวว่าในฤดูหนาวปี ๑๙๕๒–๑๙๕๓ เล้าไก่ร่วม ๗๐% มีโรคทางอวัยวะระบบหายใจติดต่อแพร่มาก มายผู้ทำการชันสูตรโรคไก่หลายท่านเห็นพ้องกันว่าไก่เป็นโรคเกี่ยวกับอวัยวะระบบหายใจเสีย ๙๐% และแหล่งชันสูตรโรคอีกหลายแห่งในมลรัฐนี้ก็ได้ทำการทดสอบแล้วและได้รายงานได้ผลว่าเป็นโรคหลอดลมอักเสบติดต่อเสีย ๙๕% และเป็นโรคนิวคาสเซิลเพียง ๕% เท่านั้น (Abstract from Minnesota Farm & Home Science Vol. X No. 3 pp. 6–7 May 1953) โรคนิวคาสเป็นสาเหตุ

ทำให้เกิดโรคอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ลูกไก่อาจแสดงอาการภายใน ๑๘–๓๖ ชั่วโมง เพราะระยะฟักของเชื้อวิสานรวดเร็วมาก

การตายของแม่ไก่ที่ติดโรคนี้น้อยมาก แต่ไข่ลดลงอย่างไม่น่าเชื่อ ไข่อาจลดลงถึง ๑๐ หรือ ๒๐% หรือบางรายไข่อาจลดลงถึง ๐% นานประมาณ ๒–๓ วัน แม่ไก่มักจะมีไข่หลุดออกมาจากกันโดยไม่มีเปลือกไข่ บางครั้งเปลือกอ่อน บาง หยาบ ไม่ได้รูปร่าง อยู่นาน นับเป็นวันอาทิตย์หรือจันทร์ มีบางเล้าเท่านั้นที่ได้ไข่คืนดีดังปกติ

ยิ่งกว่านั้น คุณสมบัติภายในของไข่ก็เสื่อมไป กล่าวคือไข่ขาวในไข่อาจมีลักษณะเป็นน้ำและมีน้อยมาก ซึ่งผู้ซื้อไข่เองก็มักจะรู้อยู่เสมอๆ เล้าไก่ที่มีโรคนี้เกิดขึ้นร่วมตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๕๐% ไม่สามารถผลิตไข่ได้อีกและก็เป็นการยากที่จะคัดตัวที่ติดโรคทิ้งได้ ถ้าปล่อยอย่างนี้ปล่อยเป็นฝูงเดียวกัน เพราะแม้พิจารณาดูลักษณะภายนอกก็เป็นปกติดี เหงอนแดง สิ่งของปากและแข้งก็ปกติ ไม่เปลี่ยนแปลงจนผิดสังเกต กระดูกเชิงกรานก็กว้างถ่างออก กะเพาะอาหารก็มีอาหารเต็มทุกอย่างไม่มีอะไรผิดปกติ แม่ไก่มักจะขึ้นขึ้นไปขนรังไข่เสมอๆ ส่งเสียงร้องทำท่าราวกับจะออกไข่ แต่ไม่ออก มีทางเดียวเท่านั้นที่จะเลือกไก่ตัวที่ไม่ออกไข่คัดทิ้งได้โดยวิธีขยับขยังกรงเดียวเสีย ๒–๓ อาทิตย์ก็ทราบผลได้ หากได้ทำการเปิดทรากตัวที่ไม่ไข่ดังกล่าว จะพบว่ารังไข่ปกติ ไข่แดงก็ดี เว้นแต่แสดงลักษณะผิดปกติเกิดขึ้นที่ท่อนำไข่ซึ่งไข่แดงไม่สามารถผ่านไปได้ เมื่อฤดูหนาวในปี ๑๙๕๒–๑๙๕๓ บริษัทอุตสาหกรรมไก่ในมลรัฐ Minnesota ประสบความเสียหายอย่างยับเยินเนื่องจากโรคทางอวัยวะระบบหายใจ จำนวนฟาร์มไก่ตั้งครึ่งแห่งมลรัฐนี้ได้รับการเสียหายโดยไม่มีทางเลี่ยง บางแห่งมีโรคหลอดลมอักเสบถึง ๙๐ % ในการนี้ ห้องทดลองชันสูตรโรคแห่งมหาวิทยาลัยได้ร่วมมือกับ Minnesota Livestock Sanitary Board, เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ท้องถิ่น, ผู้รับจ้างฟักไข่ และ Country Agricultural Agents เพื่อศึกษาเกี่ยวกับโรคที่ระบาดนี้อย่างร้ายแรง นี่ย่อมแสดงถึงความร้ายแรงและผลเสียหลอดหนความเดือดร้อนต่างๆ ของโรคนี้

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ ทำให้ผลได้เสียหาย

ไก่จำนวนเกินกว่าหนึ่งในสามในมลรัฐ Minnesota ซึ่งมีจำนวนเกินกว่า ๙ ล้านตัว (รวมถึงลูกไก่ ไก่กระทง และแม่ไก่)

ไก่ตายเป็นจำนวนมากและไข่ลดลงอย่างน่าใหาย เฉลี่ยแล้วเจ้าของไก่รับความเสียหายจากแม่ไก่ของเขาตัวละ ๑ ดอลล่า ขณะที่มีโรคเกิดขึ้น ซึ่งผลแห่งการระบาดครั้งนี้กระทำให้รัฐต้องขาดเงินไปถึง ๙ ล้านหมายความรวมทั้งไก่ไข่และลูกไก่ที่ตาย คิดเป็นเงินไทยดอลล่าละ ๒๐ บาท เป็นเงินถึง ๑๘๐ ล้านบาท ความเสียหายนี้เมื่อคิดให้ละเอียดลงไปอีกแล้ว มาจากหลายทางด้วยกัน เช่นคณสมบัติของไข่เสียลดลงไป ไก่ไข่น้อยกว่าที่ควรได้ น้ำหนักไข่ลดไป เฉลี่ยโหลละ ๖๐ กรัม ไข่ที่ได้รับนี้เมื่อนำไปฟักก็ไม่เป็นตัว ปกติเมื่อไข่ไก่ครบปี ควรขายไป ในกรณีนี้ต้องรีบหาไก่ใหม่มาเลี้ยงแทนเร็วเกินกำหนด ไม่ถึงปี เหล่านี้คือความเสียหาย หากได้คิดหักความสึกหรอของโรงเรือนรวมด้วยอีก ๑๐% แล้วย่อมทวีความเสียหายมากขึ้นอีก จากการสำรวจในปี ๑๙๕๒–๑๙๕๓ ขณะที่มีโรคระบาดนั้น พบว่ามีโรคนิวคาสเซิลและฝีดาษแทรกด้วย เพียง ๑๐% นอกนั้นที่เหลือ ๙๐% เป็นโรคหลอดลมอักเสบติดต่อของไก่ ซึ่งโรคนี้ไม่ใช่โรคใหม่สำหรับอเมริกา และก็ได้ทำความเสียหายในลูกไก่และไก่ไข่อยู่เสมอมาทุกๆ ปี

Louis M. Hurd (Extension Assistant Professor of Poultry Husbandry, Cornell University) กล่าวว่าโรคหลอดลมอักเสบติดต่อเป็นโรคที่มีความรุนแรงต่อลูกไก่ ทำให้อันตรายสูงมาก และยิ่งกว่านั้น ตามผลรู้ต่างๆ ที่ผู้เขียนผ่านไป ปัญหาเรื่องโรคหลอดลมอักเสบติดต่อนี้เป็น ปัญหาที่จัดอยู่ในอันดับหนึ่งในกระบวนโรคระบาดอันร้ายแรงอื่นๆ

พูดถึงการป้องกันแล้ว เขามักนิยมทำกัน ๓ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ ปล่อยให้โรคเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ตัวที่ติดโรคแล้วจะคุ้มโรคได้ ยิ่งกว่านั้นยังอมโรคไว้แพร่ไปยังตัวอื่นได้อีกด้วย

วิธีที่ ๒ โดยใช้เชื้อวิสาหลอดลมอักเสบติดต่อที่มีความร้ายแรงสูง เป็นตัวสำหรับสร้างความคุ้มโรค ซึ่งเป็นวิธีเก่าที่ใช้มานานแล้ว

วิธีที่ ๓ โดยใช้เชื้อวิสาหลอดลมอักเสบติดต่อที่มีความแรงอ่อน เป็นวัคซีนป้องกันโรค

หลายปีมาแล้วที่ Professor Erwin L. Jungherr และ Roy E. Luginbuhl University of Connecticut, Storrs Agricultural Experiment Station, Storrs Connecticut ได้ทดลองทำให้เชื้อวิสาโรค

ของโรคหลอดลมอักเสบติดต่อให้อ่อนลง โดยรับเชื้อมาจาก Dr. Henry Van Rockel แห่ง Massachusetts Experiment Station Amherst, Massachusetts ในที่สุดก็ได้รับความสำเร็จสามารถนำมาใช้เป็นวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบติดต่อได้ โดยใช้ในไก่ตั้งแต่อายุ ๑ วันขึ้นไป แต่ควรฉีดเมื่อไก่อายุได้ ๕–๑๐ วัน เพราะไก่แข็งแรงกว่า แม้กระทั่งในไก่ที่เลี้ยงไว้ยืนยาไข่ ก็สามารถทำได้ แต่ทางที่ดีควรให้เสร็จเรียบร้อยภายใน ๓๐ วันก่อนจะออกไข่เป็นครั้งสุด และเป็นที่น่ายินดีว่า ยังมีไวรัสหลอดลมอักเสบติดต่อชนิดซึ่งแต่เดิมเป็นของ Dr. Henry Van Rockel Dr. Erwin L. Jungherr และ Roy E. Luginbuhl นั้นได้ผลิตขึ้นที่ Dr. Salsbury's Laboratories Charles City, Iowa ได้ทำการทดลองมาเป็นเวลานาน ได้ใช้ไก่ทดลองรวมทั้งสิ้นกว่า ๒๐ ล้านตัว และได้กระทำกันตามมลรัฐต่าง ๆ รวมกันถึง ๒๐ มลรัฐ ปรากฏผลต้องกันว่า ไก่ที่ทดลองนั้นปลอดภัยจาก โรคหลอดลมอักเสบติดต่อยิ่งกว่านั้นยังได้ทดลอง ทำการผสมเชื้อไวรัสหลอดลมอักเสบชนิดอ่อนร่วมกับไวรัสนิวคาสเซิลชนิดหยอดจมูกเวลานำมาใช้ในลูกไก่ก็ใช้สะดวก โดยวิธีหยอดจมูกหรือหยอดตา ผลที่ได้รับเป็นที่พอใจมาก และบัดนี้ Dr. Salsbury's Laboratories ก็เพิ่งได้รับอนุญาตจาก Bureau of Animal Industry (B.A.I.) ให้ผลิตเป็นสินค้าได้เมื่อปลายปีที่แล้วนี่เอง (๑๙๕๓) ประมวลผลของการทดลอง ณ มลรัฐ ภาคใต้แห่ง สหรัฐอเมริกาที่ได้นำวัคซีนชนิดที่มีความแรงอ่อนไปใช้ในท้องที่เท่าที่ค้นได้ ปรากฏดังนี้

	จำนวนไก่ที่ใช้วัคซีน	จำนวนไก่ที่ไม่ได้ใช้วัคซีน
จำนวนไก่ทดลอง	๑,๑๗๑,๘๐๐	๑,๐๐๔,๒๖๔
อายุเมื่อขาย (วัน)	๗๓	๗๔
น้ำหนักเฉลี่ยขณะขาย (ปอนด์)	๒.๔๔	๒.๘๐
น้ำหนักอาหารที่ใช้ต่อน้ำหนักตัว ๑ ปอนด์	๓.๐๑	๓.๐๒
อัตราการตายจากสาเหตุอื่น ๆ (เปอร์เซ็นต์)	๓.๔	๗.๑

จากสถิตินี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า วัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบพันธุ์ที่ทำให้อ่อนแล้วนี้ มิได้มีผลเสียหายแก่ไก่เลย ทุกอย่างเป็นไปตามปกติและเรียบร้อยดี น้ำหนักที่ใช้วัคซีนนี้ก็ไม่ลด การตายก็น้อยกว่า เช่นนี้ ขอให้นักเลี้ยงไก่บ้านเราติดตามดูผลวัคซีนนี้ต่อไป เพราะเป็นวัคซีนใหม่ที่สุดเพิ่งจะเริ่มใช้ในสหรัฐอเมริกา

ความเห็นของผู้ขยนสำหรับเรื่องน

๑. ผู้เขียนมีความเห็นว่า การชันสูตรโรคเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะไขปัญหาเรื่องการระบาดของโรคไก่อันเป็นอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เป็นข้อแรก จากการศึกษาและดูงานที่ผู้เขียนได้ผ่านมาตลอดจนได้ไต่ถามเจ้าหน้าที่จากองค์การ FAO ที่ช่วยเราทั้งแล้วๆ มาและในปัจจุบันนี้ และจากปากคำผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่ผ่านงานเทคนิคการสัตวแพทย์ต่างประเทศมาแล้ว ก็ได้ความตรงกันว่า สำหรับเรื่องไก่นั้น ไม่มีสถานที่ใดเขาทำการรักษาไก่กันเลย นอกจากจะหาทางป้องกันเท่านั้น เว้นแต่สัตว์เล็กชนิดอื่น เช่น สุนัข แมว ลิง ชะนี ฯลฯ ที่ควรแก่การรักษา ไก่ทุกๆ ตัวที่ผู้เลี้ยงนำมาตรวจจำเป็นต้องทรายประวัติตลอดจนดูลักษณะภายนอกเป็นข้อแรกที่จะช่วยนำไปสู่การชันสูตรโรคที่ถูกต้อง ขั้นต่อไปก็ลงมือผ่าทรากเพื่อศึกษาถึงวิกาลที่ผิดปกติจากอวัยวะภายใน เพื่อช่วยให้การชันสูตรเป็นไปสมเหตุผลขึ้น ขั้นสุดท้ายก็คือการแยกเชื้อในห้องทดลองเป็นเครื่องชี้ขาดอันสุดท้าย การรักษานั้นไม่เป็นแต่เพียงไก่ป่วยจะอมโรคไว้แพร่ต่อไปเท่านั้น ยังเป็นการเปลืองโดยใช่เหตุ พูดถึงค่ายาแล้วก็ไม่คุ้มค่า ไก่ที่หายแล้วก็ไม่สมบูรณ์ เอาไว้ทำพันธุ์ก็ไม่เหมาะสม คุณภาพเสื่อมลง (ผู้เขียนหมายถึงโรคระบาด) ท่านอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เคย กล่าวว่า การรักษาโรคไก่ที่ดีเยี่ยม คือ ขวานซึ่งก็เป็นการสมจริงด้วยทุกประการ ฉะนั้นจึงใคร่ขอวิงวอนต่อยิรีรดาท่านผู้เลี้ยงไก่ทุกๆ ท่าน โปรดอย่าส่งสารไก่ป่วยของท่านเลย โปรดใช้ขวานแทนยารักษาโรคไก่ ผู้เขียนใคร่ขอความร่วมมือกับท่านอีกครั้งว่า หากได้ส่งไก่ป่วยหรือไม่ป่วย แต่ไม่ไข่มายังเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เพื่อรับการชันสูตรแล้ว ก็ควรยอมให้เจ้าหน้าที่เขียดซากค้นหาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อหาทางป้องกันโรคที่จะระบาดมายังส่วนใหญ่ในเล้าของท่านดีกว่าเป็นไหนๆ และยิ่งไปกว่านั้น โรคระบาดไก่เรายังไม่ทราบสาเหตุจากการดูลักษณะภายนอกก็มีมากมาย เช่นโรค Laryngotrachitis, Newcastle, Bronchitis, Psittacosis, Blue Comb, Avian Encephalomyelitis, Thrush, Plague. และอื่นๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากวิสารา และอื่นๆ อย่างน่ากลัวทั้งสิ้น ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้ทำการสอบสวนทดลองค้นคว้าหาทางที่จะช่วยท่านให้ท่านได้ทราบสาเหตุที่แท้จริงเพื่อการเลี้ยงไก่ของท่านจะ

ได้ประสบผลสำเร็จสมประสงค์ การที่จะใช้วัคซีนป้องกันโรคระบาดอันร้ายแรงในเมืองเราบ้าง คงจะทำให้การเลี้ยงไก่ในเมืองเราได้ผลดีกว่าที่แล้วๆ มา และเมื่อได้มีโอกาสทดลองใช้ผสมร่วมกันไปกับวัคซีนนิวคาสเซิลชนิดหยอดจมูก ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ก็จะเป็นการทุ่นแรงงานและได้ผลสองอย่างในเวลาเดียวกัน คือ คุ้มโรคได้ทั้งนิวคาสเซิลและหลอดลมอักเสบติดต่อ เปรียบเสมือนยิงปืนทีเดียวได้นกสองตัว ผู้เขียนพบแล้วว่ายังมีโรคหลอดลมอักเสบติดต่อระบาดอยู่ทั่วไป และพบว่ามีอยู่แห่งหนึ่งซึ่งเมื่อได้แยกเชื้อออกมาแล้ว ปรากฏว่ามีความแรงอ่อนกว่าที่ได้พบจากแห่งอื่นๆ และมีหวังว่าอาจจะทำเป็นวัคซีนป้องกันโรคนี้ได้ ขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นทดลอง ในการนี้ผู้เขียนต้องใช้ไข่และไก่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในโอกาสต่อไปจะได้แจ้งผลของการทดลองให้ท่านผู้สนใจทราบ และคิดว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านอยู่บ้างไม่มากก็น้อย

๓. ประการสุดท้ายที่จะกล่าวก็คือ สุขภาพอนามัยนักเรียน สิ่งสำคัญควรที่นักเลี้ยงสัตว์พึงสังวรณ์ไว้ สัตว์เลี้ยงทุกประเภทย่อมต้องได้รับการเลี้ยงดูและเอาใจใส่ทั้งกันทั้งในด้านอาหารและที่อยู่อย่างดีตลอดจนยารักษาโรคเช่นเดียวกับมนุษย์ ขอ

แล้วนั้นนำมาใช้เป็นวัคซีนป้องกันโรคระบาด

ให้นึกเสียว่าสัตว์ที่เราเลี้ยงก็คือบุตรของเรานั่นเอง ควรที่จะได้รับการประคบประหงมให้ดีที่สุด ข้อนี้แน่นอนเหลือเกิน ผลของการเลี้ยงสัตว์ต้องเจริญรุดหน้าอย่างไม่มีวันถอยหลังเป็นแน่

บุคคลซึ่งอยู่ภายใต้อาภรณ์อันงามสง่า ใบหน้าเอิกยานร่างเริง ดวงตาแจ่มใส แสดงถึงสุภาพอันสมบูรณ์ หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดยกพร่องขึ้นภายใน เช่น หัวใจพิการ ตับเป็นโรค ปอดมีจุด ไตช้ำ อะไรเทือกนี้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลผู้นั้นจะได้ชื่อว่าเป็นที่มีความสมบูรณ์หาได้ไม่ เพราะราคีของตนเสื่อมลง จำเป็นต้องมีการรักษาพยาบาลโดยถูกทางอย่างใกล้ชิดฉันใด การชันสูตรโรค การผลิตวัคซีนป้องกันโรคและสุขภาพอนามัยทั้ง ๓ ประการดังกล่าวมานี้ ก็จำเป็นต้องร่วมกันไปอย่างชิดสัตย์ใกล้ชิดเหนียวแน่น ประดุจลูกโซ่หากสิ่งใดสิ่งหนึ่งยกพร่อง ย่อมหมายถึงความพินาศกำลังจะเกิดขึ้นเช่นเดียวกันฉันนั้น เรื่องชั้นในเท่านั้นจะเป็นเครื่องวัดความเจริญทุก ๆ ด้าน แต่จิตใจนักกระทั่งวัตถุก่อสร้าง ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ทุกประเภท อนุโลมตามดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนคิดว่าผู้ที่ผ่านอุดมศึกษามาแล้ว ยิ่งมีมากเท่าไร ก็ยิ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมากขึ้นเท่านั้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ แม้จะต้องใช้เงินเป็นจำนวนโกฏิหรือปฏิโกฏิ เราควรยอม อย่าประหยัดในเรื่องเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยกับการส่งข้าราชการของเราไปศึกษายังต่างประเทศ เป็นจำนวนมาก ๆ นั้น เป็นการเพิ่มพูลประสิทธิภาพในวงราชการของเราควรที่จะได้สนับสนุนกันยิ่งขึ้นไปอีกทุกสมัย ขออย่างเดียวเท่านั้นคือ เมื่อกลับมาแล้วต้องทำงานร่วมกันไป อย่าก้าวก่ายกัน แล้วแต่ความถนัดและความสามารถในหน้าที่ของแต่ละบุคคลพายไปพร้อม ๆ กันเช่นนี้แล้ว การเลี้ยงไก่ หรือสัตว์อื่น ๆ ที่รัฐบาลได้ปลุกปล้ำมาช้านานนั้น ย่อมสัมฤทธิ์ผลอย่างแน่นอน.

สมบัติของ
หอสมุด
กรมปศุสัตว์

Summary

Infectious Bronchitis of Poultry in Thailand

This disease, the writer thought, had once been observed in 1950 in a poultry farm of Mr. Cherd Munikanon on Paholyotin Road, Bangkok. His observation then led to the suspect of an occurrence of some kind of infectious disease in poultry, as the following symptoms appearing in the sick birds especially in the young chicks, i.e. drooping of the wings, stunt in growth and finally death had been observed. Those recovered from the disease were in poor health.

After his return from the study of poultry diseases in U.S.A. in 1953, he started his research as to the cause and existence of the disease again. In April of the same year, it was discovered that the disease he then suspected is widely known as "Infectious Bronchitis" and exists in this country where the poultry farming is popular. It should have been discovered sooner, but the importance of disease has generally been overlooked as no one ever thinks of its existence in Thailand. The symptoms and pathological alterations found in the chick embryos are similar to those found by the research workers elsewhere.